

**«NI EL GRITO ES NUEVO NI TAMPOCO LOS ATAQUES...».
L'ABOLICIÓ DE LA MATRÍCULA DE MAR I LES TASQUES DE
CÀRREGA I DESCÀRREGA AL PORT DE BARCELONA, 1868-1874**

Jordi Ibarz Gelabert
Juanjo Romero Marín
Universitat de Barcelona

La matrícula de mar havia estat el model de reclutament imposat en la marina de guerra per la monarquia borbònica des del segle XVIII. Inspirada en el model francès, desenvolupat pel ministre Colbert, la Corona hispànica va trobar en la matrícula l'eina adequada per al proveïment dels vaixells de guerra. Malgrat tot, no fou fins el 1802 quan un decret vinculà els oficis del mar (mariners, pescadors, fusters de ribera, calafats i, fins i tot, boters) amb el servei a l'Armada reial.

Des d'aquesta data, i sobre la base del model corporatiu propi del temps, les diverses "arts" que treballaven al port van obtenir diversos privilegis –molt en especial el del tancament dels oficis a la lliure concurrència– i van quedar sota l'empara i protecció de les autoritats navals. Evidentment, amb la consolidació del règim liberal, que prohibí i dissolgué els gremis, l'abolició de la matrícula –o més concretament l'absència al port d'un mercat laboral obert– va convertir-se en una emergència. Els comerciants, primer, i els armadors després van veure com el control de les tasques de càrrega i descàrrega dels vaixells, tot i l'abolició dels gremis, continuava en mans de les associacions d'ofici, protegides per les autoritats marítimes de la província.

Als anys quaranta del segle XIX aparegueren les primeres propostes formals, sovint sota els auspicis de la Junta Provincial de Comerç, demanant l'abolició de la matrícula. En aquesta situació, l'Armada recordà al govern que sense aquell sistema de reclutament seria impossible mantenir la flota. D'aquesta manera, ens trobem davant d'una simbiosi peculiar i sorprenent en què les autoritats militars exerciren com a defensors d'un determinat col·lectiu –no precisament petit, pel que fa al seu nombre– de treballadors.

Però als anys 60 del mateix segle tot va canviar molt ràpidament. El sistema de reclutament obligatori de les quintes s'havia tornat molt impopular i això s'aprofità en l'abolició de la matrícula. El port de la ciutat va començar una transformació física i tècnica sense precedents. Les veus dels grans comerciants contra els obstacles dels oficis de mar, ara ja organitzats en diverses societats, havien arribat al govern. Així, aprofitant l'experiment ultraliberal que significà la revolució del 1868, la matrícula de mar fou abolida i –el que és més sorprenent– sense gaire resistència per part dels treballadors de mar, uns operaris que fins uns anys abans havien protagonitzat una lluita tan tenaç com poc sorollosa contra els intents de liberalització del port.